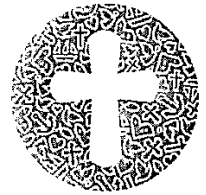

RIBE STIFT
KORSBRODREGADE 7 – 6760 RIBE
TEL. 75 12 18 00

Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Sendt som e-post

Sag.nr.: 13/4079
Løbenr.: 97263/13
Sagsbeh.: ELTAG

Ribe, den 27-09-2013

Svar på høring vedrørende forslag til Lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens bygninger m.m.

Jeg har modtaget høringsmaterialet vedrørende vedrørende forslag til Lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens bygninger m.m. den 5. juli 2013 og har ingen bemærkninger til ændringsforslagene.

Venlig hilsen

Elisabeth Dons Christensen
Biskop

Biskoppen over Roskilde Stift

Palæet, Stændertorvet 3 A – tlf. 4638 1920

4000 Roskilde, d. 27. september 2013

E-post kmros@km.dk

Telefax 4638 1947

Dokumentnr.: 87744/13

/idn

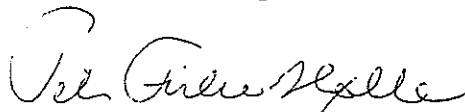
Ministeriet for Ligestilling og Kirke
(e-post)

Ved brev af 1. juli 2013, dokument nr.: 66145/13, har Ministeriet for Ligestilling og Kirke sendt Udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde i høring med bemærkning om, at høringsfristen udløber den 27. september 2013.

Jeg hilser den ændrede formulering af bestyrelseslovens § 5 velkommen og dermed, at brugen af kirkerummet i kirkerne liberaliseres.

I de tilfælde, hvor et menighedsråd bestyrer en umistelig kirkegård og skal holdes skadesløse i form af udgiften afholdes af fællesfonden, jf. sidste afsnit i pkt. 3.2.2. i lovforslagets bemærkninger, skal jeg meget henstille, at ministeriet fastsætter bestemmelser, der præciserer, hvilke udgifter der afholdes af fællesfond/kirkekassen, og for proceduren for udgifternes afholdelse/fordeling.

Med venlig hilsen

Peter Fischer-Møller

Kopi til:
Øvrige stifter (DAP)

Ministeriet for Ligestilling og kirke

(sendt pr. e-post)

Vedr. Doc. Nr. 66145 Høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Ministeriet har den 1. juli 2013 fremsendt ovennævnte lovforslag i høring.

Fyens Stift noterer sig, at der ikke er fremsat forslag om anbefaling nr. 2 og 3 fra rapporten om kirker der tages ud af brug, selvom der måtte være behov herfor.

I forbindelse med nedlæggelse af kirkegårde kan det ikke udelukkes, at der fortsat vil være rettighedshavere der ønsker at gøre brug af kirkegården. Fyens Stift skal derfor foreslå, at udvalget specielt i forbindelse med de kirkegårde, der er omfattet af § 18, stk 3, nr. 1 tager stilling til, om der fortsat kan ske begravelser på disse kirkegårde og betingelserne herfor.

Med venlig hilsen

Asger Gewecke

AALBORG STIFT

Bispeembedet

Dok.nr.: 95962/13

JLL

Dato: 24. september 2013

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K

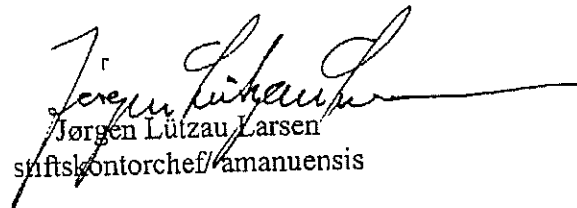
Via e-post.

Biskoppen har fra Ministeriet for Ligestilling og Kirke modtaget forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, med høringsfrist til den 27. september 2013.

Biskoppen har ikke bemærkninger til forslaget.

Mede venlig hilsen

p. b. v.

Jørgen Lützuu Larsen
stiftskontorchef/amanuensis

Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Den 19. september 2013
Dokument nr.: 89286/13
Sagsbeh.: JMM/adj

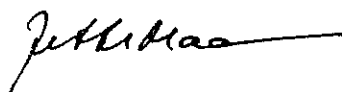
(km@km.dk)

Høringssvar om forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Biskoppen og stiftsøvrigheden har modtaget forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde (dokument nr.: 66145/13) i høring.

Der er ikke bemærkninger til forslaget, idet høringsparterne dog kan tilslutte sig bemærkningen i Foreningen for Kirkegårdskulturs høringssvar om, at kategoriseringen af kirkegårde bør reduceres til to kategorier, således at der alene arbejdes med ”umistelige kirkegårde” og ”bevaringsværdige kirkegårde”, således at kategorien ”mindre bevaringsværdige kirkegårde” udgår.

Med venlig hilsen

Jette Madsen
stiftskontorchef

Kopi sendt til: Alle stifter

VIBORG STIFTSØVRIGHED

Viborg, den 20. september 2013
Løbenr. 94139/13
DP

Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Høringssvar om forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Biskoppen og stiftsøvrigheden har modtaget ovennævnte i høring.

Der er ingen bemærkninger til forslaget, dog kan høringsparterne tilslutte sig bemærkningen fra Århus Stift i forbindelse med kategoriseringen af kirkegårde, at disse bør reduceres til to kategorier, således at der alene arbejdes med "umistelige kirkegårde" og "bevaringsværdige kirkegårde", således at kategorien "mindre bevaringsværdige kirkegårde" udgår.

Med venlig hilsen

Dorthe Pinnerup
Juridisk specialkonsulent

Marjun Egholm

Fra: Inger Marie Solveig Lysebjerg Nissen
Sendt: 26. september 2013 18:11
Til: Kirkeministeriet
Emne: (hast) Høringssvar vedr. kirkers brug

Høringssvar vedr. forslag til Lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Menighedsrådet ved Thomas Kingos kirke, Odense, vil gerne udtrykke sin støtte til forslaget om, at biskoppen kan give menighedsrådet tilladelse til undertiden at anvende kirken til ikke-kirkelige formål. Støtten til forslaget bygger på det synspunkt, at det i en række sogne formentlig vil være af værdi at komme sognet og dets beboere i møde med en større mangfoldighed, ligesom vi tror, at en nuanceret brug af kirkens rum kan understøtte en mindre grad af kirkefremmedhed og dermed på kort og lang sigt støtte de kirkelige aktiviteter. Vi vil således gerne støtte en større åbning af kirkerne og mangfoldighed i brugen af kirkens rum inden for de rammer, som et menighedsråd kan beslutte sig for.

Pva menighedsrådet
Med venlig hilsen
Inger Solveig Nissen
Kordeg
Thomas Kingos Kirke
Bülowsvej 9-11
5230 Odense M
66 12 56 57
isn@km.dk

Kristkirkens Sogn – Menighedsrådet

Formand: Karen Storgaard Larsen, Margrethesvej 1, 6000 Kolding.
Tlf. 40 98 19 44. E-mail ok-larsen@stofanet.dk

Kolding, 24. september 2013

Høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Menighedsrådet ved Kristkirkens Sogn har på møde den 3. september 2013 behandlet det udsendte udkast til lovændring.

Et enstemmigt menighedsråd udtaler følgende:

Vi kan ikke støtte et forslag om, at kirker kan udlånes til ikke-kirkelige formål. For os at se, er forslaget kulturpolitisk en rigtig dårlig idé. Hvis kirker går ind på kulturmarkedet, bliver der endnu flere på kulturmarkedet med pris-dumping til følge. Det kan derfor blive rigtig vanskelig for almindelige kulturpersoner at oppebære en rimelig indtjening på deres profession.

Vi mener ikke, at det falder inden for folkekirkens formål at blive en spiller på kulturmarkedet.

Hvis forslaget gennemføres, mener vi, at udlån til ikke-kirkelige formål skal godkendes i to instanser. Både i menighedsrådet - og efter konkret ansøgning af biskoppen.

Lovforslaget nævner ikke noget om den oprindelige rapportes anbefaling om hjemmel til udlån af kirker til ikke-evangelisk-lutherske kristne menigheders gudstjenester og kirkelige handlinger og hjemmel til udlån af kirker til evangelisk-lutherske frimenigheder, hvis 10 medlemmer bor i provstiet. Vi går ud fra, at hjemmel til disse anbefalede ændringer er sikret i anden lovgivning. Hvis det ikke er tilfældet, skal vi her gøre opmærksom på, at vi fuldt ud støtter disse anbefalinger og vil opfordre til, at der gives lovhjemmel dertil.

Vi har ingen bemærkninger til lovforslagets anden del om nedsættelse af sagkyndigt udvalg ved kirkegårdslukninger.

På menighedsrådets vegne
Med venlig hilsen

Karen Storgaard Larsen
Formand

Marjun Egholm

Fra: Bente Vibeke Sandfeld
Sendt: 27. september 2013 11:40
Til: Kirkeministeriet
Cc: nje@solrod.dk
Emne: (hast) Høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Jersie-Kirke Skensved Menighedsråd har ingen bemærkninger vedr. ovennævnte lovforslag, da ingen af kirkerne i Jersie-Kirke Skensved Pastorat er lukningstruet.

Venlig hilsen
for Jersie-Kirke Skensved Menighedsråd

Bente Sandfeld
Kordegne

Sct. Jørgens Sogn
Brydegaardsvej 15. 5700 Svendborg

Menighedsrådet.

Svendborg den 26. september 2013

Ministeriet for Ligestilling og Kirke.

Via e-post: km.dk

Høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

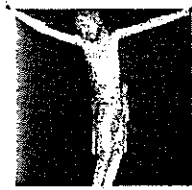
På vegne af Sct. Jørgens sogns menighedsråd udtales hermed, at menighedsrådet tilslutter sig lovforslaget med dets bemærkninger om kirkerummets anvendelse.

Derudover ønsker menighedsrådet at påpege det problematiske i finansieringen af nedlagte umistelige og bevaringsværdige kirkegårde, idet de påtænkte økonomiske midler hertil på sigt vil kunne udhule en i forvejen hårdt anspændt fællesfond.

Med venlig hilsen

Hans Bach Piekut
menighedsrådsformand

HERLUFSHOLM KIRKE

Til Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Herlufsholm, den 24. september 2013.

Svar på høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

1. Vedr. forslag til nyt stk.2 til § 5 i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker

Kirkeministeriet foreslår følgende tekst: *"Med biskoppens tilladelse kan menighedsrådet stille kirken til rådighed til brug for ikke kirkelige formål. Det er en forudsætning for biskoppens tilladelse, at den påtænkte aktivitet ikke strider mod kirkerummets karakter"*.

Herlufsholm Menighedsråd kan i det væsentlige tilslutte sig dette forslag, herunder de præciseringer, der fremgår af bemærkningerne til lovforslaget men savner præciseringer af, hvorvidt og hvorledes en af biskoppen given tilladelse kan tilbagekaldes.

Vi foreslår derfor følgende tilføjelse til det påtænkte nye stk. 2 til § 5: *"Biskoppen kan tilbagekalde en given tilladelse"*.

Begrundelsen er, at det måske kan blive vanskeligt for et menighedsråd at nægte et arrangement, som eksempelvis hvert år i et antal år har været afholdt i kirken. Vi har her forudsat, at en af biskoppen given tilladelse eksempelvis er givet som en såkaldt generel tilladelse, hvor menighedsrådet ved gentagelse af et arrangement ikke eksplicit skal ansøge biskoppen om tilladelse til gennemførelse af det konkrete arrangement. Vi finder det derfor relevant at indføre ovennævnte tekst i § 5, stk. 2 specielt med henblik på givne generelle tilladelser, som et menighedsråd ikke mere ønsker i anvendelse.

2. Vedr. forslag til ny § 18a i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

"Bemærkninger til lovforslaget" om nedlæggelse af kirkegårde indeholder betragtninger om finansieringen af umistelige kirkegårde, som dette menighedsråd ikke kan tilslutte sig. Vi ser det ikke som en "fælles folkekirkelig" opgave at afholde disse udgifter, som ministeriet påregner at finansiere af fællesfonden, hvis primære, kirkelige formål således må vige for dette formål. Forestillingen om visse kirkegårdes umistelighed bygger på deres særstilling som kulturarv. Derfor bør udgifterne hertil rettelig afholdes af kulturministeriets midler.

Med venlig hilsen
På menighedsrådets vegne

Poul Sandberg

HERLUFSHOLM SOGNEHUS

H.C. Andersens Vej 20, 4700 Næstved, Tlf. 55 72 17 70, fax. 55 73 17 72
www.herlufsholmkirke.dk

Vejle, den 24. september 2013

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

km@km.dk

HØRINGSSVAR

vedrørende forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

For så vidt angår § 18 a, skal vi foreslå, at der i det udvalg der vil blive nedsat af ministeren, tillige er en repræsentant med teologisk baggrund.

Med venlig hilsen

Menighedsrådet ved Sct. Johannes Kirke, Vejle
Haraldsgade 10
7100 Vejle

Til Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Silkeborg 16.september 2013

Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Høringssvar til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

I Foreningen for Kirkegårdskultur har vi læst lovforslaget med dertil hørende kommentarer. Vi forholder os udelukkende til forslaget vedr. kirkegårde.

Som det fremgår af kommentarerne til lovforslaget er nedlæggelse af en kirkegård et meget følsomt emne, og det skal forgå med stor pietetsfølelse og sans for, at det kan være nødvendigt at arbejde med en længere tidshorisont inden en kirkegård fuldstændigt kan nedlægges.

Vi er meget uenige i kommentarens beskrivelse af en kirkegård, hvor der kun er begravelse eller urnenedsættelse med års mellemrum. I kommentaren til lovforslaget hedder det: "En kirkegård, hvor ingen længere bliver begravet, risikerer at have mere karakter af en kulisse end et anlæg i brug."

Det er naturligvis rigtigt, at såfremt kirken på en sådan kirkegård er taget ud af brug, vil kirkegården fremtræde temmeligt øde. Konkret vil der være tale om kirker i et affolket område, ofte en lille middelalderkirke med ganske få gravsten tilbage på gravstedsarealet. Men så længe der findes beboere i sognet, som har tanke på at blive begravet på dette sted, bør det være muligt. Det kan efter vores mening godt lade sig gøre at opretholde en sådan kirkegård som kirkegård, uden at der er væsentlige udgifter forbundet dermed, nemlig ved at sænke plejeniveauet på fællesarealerne.

Pasningsniveauet skal tilpasses kirkegårdens indtægter, dvs. man kan forestille sig en græsdækket kirkegård, hvor græsset kun slås to eller få gange årligt, og hvor evt. nye gravlæggelser finder sted i dette naturanlæg. En sådan kirkegård vil i øvrigt ligne de danske kirkegårde, sådan som de fremstod før 1850, og som de er beskrevet allerede i Peter Palladius Visitatsbog.

Foreningen for Kirkegårdskultur har derudover et ønske til ændring af lovforslaget: Vi foreslår kategoriseringen (i § 18 a. stk. 3) reduceret til to. Dvs. at man kun kategoriserer de udvalgte kirkegårde: 1. Umistelige kirkegårde. 2. Bevaringsværdige kirkegårde. Arbejdsgruppen bag lovforslaget gør selv rede for, at nedlæggelse af kirkegårde er et følsomt emne. En kategorisering af en konkret kirkegård som mindre bevaringsværdig vil uundgåeligt virke stødende og uforståeligt på den, som har familie eller slægt begravet på kirkegården. Kategoriseringen: mindre bevaringsværdige kirkegårde er således både højst upassende og uheldig.

Foreningen for kirkegårdskultur er enig i betydningen af, at der fortsat skal værnes om de kulturhistoriske værdier på kirkegårdene og i, at en kategorisering af kirkegårdsanlæg som umistelige vil kunne sikre disse anlæg fremadrettet. Imidlertid sker ændringer af kirkegårdsanlæg i dag med stor hast, og der er desværre ikke altid lokal bevågenhed om et anlægs kulturhistoriske værdier. Som eksempel kan nævnes, at der i dag kun findes få anlæg tilbage, hvor det tidlige 1800-tals opdeling i ejendomsbegravelser stadig kan spores, ligesom der kun findes ganske få, intakte anlæg med 1800-tallets rækkebegravelser. Anlæg som disse ligger oftest i sogne med et faldende gravpladsbehov, og når økonomien samtidig er under pres og når der ikke er en lokale bevidsthed om anlæggets særlige værdi, vil de sidste af disse anlæg givetvis snart forsvinde. Anlæggene vil med andre ord forsvinde før en lukning af kirke og kirkegård kommer på tale.

Vi mener derfor ikke, at det er relevant at foretage en kategorisering af de umistelige kirkegårde på det tidspunkt, hvor der opstår ønske om at nedlægge en kirkegård. For at opnå den tilsigtede beskyttelse og bevaring af de umistelige anlæg er det af afgørende betydning, at anlæggene bliver udpeget snarest.

Formand for Foreningen for Kirkegårdskultur

Provst Elof Westergaard

Vestre Alle 5

8600 Silkeborg

eve@km.dk

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

20. september 2013

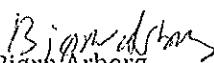
Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Bestyrelsen i Dansk Organist og Kantor Samfund (DOKS) har drøftet det udsendte forslag om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

DOKS har ingen kommentarer til lovforslaget, men vi fremhæver den væsentlige pointe som fremgår af bemærkningerne til lovforslaget: At i det omfang et menighedsråd giver adgang til ikke-kirkelig brug af kirkerummet så må det ikke blokere for kirkens egen anvendelse af kirkerummet. Dette gælder udover gudstjenester og kirkelige handlinger også en række andre opgaver, herunder f.eks. organistens adgang til at øve på orglet eller korets mulighed for at holde prøver.

Vi finder også anledning til at understrege, at såfremt der åbnes for ikke-kirkelig brug af kirkerummet, må det ske under den forudsætning at de ansatte kirkefunktionærer ikke er tjenstligt forpligtet til at medvirke ved sådanne aktiviteter. Dette er efter foreningens opfattelse en naturlig forlængelse af det synspunkt som også tidligere har været udtrykt af Ministeriet for Ligestilling og Kirke, at man som kirkefunktionær kun er forpligtet til at medvirke ved kirkelige handlinger, hvori der er gejstlig medvirken.

Med venlig hilsen
P.f.v.

Bjørn Arberg
Sekretariatsleder

Marjun Egholm

Fra: Paw Kingo Andersen
Sendt: 25. september 2013 13:21
Til: Kirkeministeriet
Emne: (DO)SV: Vedr.: Høringsbrev, høringsliste og udkast til lovforslag

Danmarks Provsteforening kan tilslutte sig de foreslåede ændringer til Lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde både tilføjelsen af § 5 stk. 2 og tilføjelsen af § 18 a.

Med venlig hilsen

Paw Kingo Andersen
Formand for Danmarks Provsteforening

*Folkekirkens hus
Frue Kirkestræde 14
5000 Odense C.
65 48 70 00*

Fra: Kirkeministeriet

Sendt: 1. juli 2013 14:56

Til: Alle biskopper; Landsforeningen af Menighedsråd; Paw Kingo Andersen; Den Danske Præsteforening; Danmarks Kordegneforening; Danmarks Kirketjenerforening (5995); Danmarks Kirketjenerforening; jmp@diakonhojskolen.dk; Dansk Kirkemusiker Forening; Dansk Kirkemusiker Forening (5990); Dansk Organist og Kantor Samfund; Foreningen af Danske Kirkegårdsledere; Foreningen af Sognemedhjælpere i Danmark; Forbundet af Kirke- og kirkegårdsansatte; Hanne Gram (3F); Lone Brønnum Djernis; 'post@organistforeningen.dk'; 'kum@kum.dk'; per.kristian.madsen@natmus.dk; 'post@kulturstyrelsen.dk'; 'info@akademiraadet.dk'; 'jrb@kulturstyrelsen.dk'; Elof Westergaard; peterchr@mail.dk; Døve Fyn-Sønderjylland Distriktsforening (5980); Døvemenigheden Midt- og Nordjylland; Døvemenigheden Syddanmark; Døvemenigheden Øst for Storebælt; 'joc@dlim.dk'; Døveprovstiet; 'hanne@hannedahl.dk'; 'sek@imh.dk'

Emne: Vedr.: Høringsbrev, høringsliste og udkast til lovforslag

<<Fil: 66145-13_v1_Høringsbrev.PDF >> <<Fil: 52741-13_v1_Lovforslag(1).PDF >> <<Fil: 66142-13_v1_Høringsliste(1).PDF >>

<<OLE-objekt: Picture (Device Independent Bitmap) >>

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K

DERES REF.:

VGR REF.
3500.1

DATO:
09-09-2013

Præsteforeningen har modtaget Ministeriet for Ligestilling og Kirkes høringskrivelse af 1. juli 2013 vedrørende forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Præsteforeningen har ikke bemærkninger til det fremsendte lovforslag.

Med venlig hilsen

Alice Skovbjerg

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
Postboks 2123
1015 København K

16. september 2013

Høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Landsforeningen kan støtte de foreslåede lovændringer og har i øvrigt ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Inge Lise Pedersen
formand

Ole Wind
sekretariatschef

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K.

Kulturstyrelsen

H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon 3373 3373
Telefax 3391 7741

post@kulturstyrelsen.dk
www.kulturstyrelsen.dk

27. september 2013

Vedr. høring over forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Ministeriet for Ligestilling og Kirke har den 1. juli 2013 sendt et udkast til forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde i høring.

Kulturstyrelsen skal hermed fremsende bemærkninger til lovforslaget på vegne af Kulturministeriet og Kulturstyrelsen. Endvidere vedlægges høringssvar af 20. august 2013 fra Det Særlige Bygningssyn.

Kulturstyrelsen har ingen bemærkninger til udkastet til forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker.

Kulturstyrelsen har følgende bemærkninger til udkastet til lov om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde:

Kulturstyrelsen finder det generelt positivt, at der tages initiativ til at sikre kirkegårdenes kulturhistoriske værdier i forbindelse med overvejelser om nedlæggelse af en kirkegård.

Kulturstyrelsen har følgende bemærkninger til det fremsendte udkast til lovforslag:

1. Det fremgår af lovforslagets § 18 a, stk. 1, at ministeren for ligestilling og kirke nedsætter et udvalg bestående af repræsentanter fra Akademiraadet, Det særlige Bygningssyn og Nationalmuseet.

Kulturstyrelsen skal foreslå, at medlemmerne udpeges *efter indstilling fra* de pågældende myndigheder/institutioner.

2. Det anføres i bemærkningerne til lovforslaget, at det sagkyndige udvalg skal formulere nogle kriterier, som skal danne grundlag for udvalgets kategorisering af kirkegårdene i fire kategorier.

Kulturstyrelsen finder, at det bør overvejes at omtale i lovbemærkningerne, hvilke forhold der kan have betydning ved kategoriseringen af kirkegårdene, samt at beskrive konsekvensen af en kategorisering af en kirkegård som bevaringsværdig/mindre bevaringsværdig kirkegård.

Kulturstyrelsen anbefaler, at man i denne forbindelse både lægger sig op ad internationale bevaringstermer og forholder sig til Kulturstyrelsens bevaringsprincipper.

Kulturstyrelsen skal endvidere foreslå, at det forudsættes i lovbemærkningerne, at det sagkyndige udvalg udarbejder en beskrivelse af kirkegårdens bevaringsværdier som grundlag for udvalgets udtalelse.

3. Bygningsfredningslovens fredningsmuligheder er omtalt i lovforslagets pkt. 3.2.1. Det fremgår heraf bl.a., at en kirkegård kan fredes i tilknytning til en fredning af kirkebygningen eller som et solitært landskabsarkitektonisk værk, såfremt der ikke længere gennemføres begravelser på stedet eller påhviler øvrige forpligtelser i relation til gravsteder.

Kulturstyrelsen skal foreslå, at muligheden for at frede en kirkegård efter bygningsfredningsloven tydeliggøres i lovforslaget ved at erstatte udtrykket "bevaringsværdige kirkegårde" med "kirkegårde af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi", svarende til formuleringen i bygningsfredningslovens § 3.

Det ville betyde, at der, dersom en kirkegård kategoriseres som en kirkegård af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi, vil være tilvejebragt et grundlag for at vurdere, om kirkegården bør fredes efter bygningsfredningsloven som en omgivelserfredning eller som et selvstændigt landskabsarkitektonisk værk.

Med forslaget undgås tillige en begrebsmæssig uklarhed som følge af, at udtrykket "bevaringsværdig" i bygningsfredningsloven anvendes for

Side 3

visse nærmere angivne bygninger, og at udpegningen som bevaringsværdig bygning indebærer visse nærmere angivne retsvirkninger.

Med venlig hilsen

Birgitte Herfelt

Kulturstyrelsen

Dir. tlf. +45 33 74 52 49

E-mail: bhe@kulturstyrelsen.dk

**Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K.**

Kulturstyrelsen

H. C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon 3373 3373
Telefax 3391 7741

post@kulturstyrelsen.dk
www.kulturstyrelsen.dk

20. august 2013

Vedrørende høring over forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Ministeriet for Ligestilling og Kirke har den 1. juli 2013 sendt et udkast til forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde i høring.

Det Særlige Bygningssyn har ingen bemærkninger til udkastet til forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker.

Det Særlige Bygningssyn har følgende bemærkninger til udkastet til lov om ændring af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde:

Det Særlige Bygningssyn finder det generelt positivt, at der tages initiativ til at sikre kirkegårdenes kulturhistoriske værdier i forbindelse med overvejelser om nedlæggelse af en kirkegård.

Bemærkninger:

1. Det fremgår af lovforslagets § 18 a, stk. 1, at ministeren for ligestilling og kirke nedsætter et udvalg bestående af repræsentanter fra Akademiraadet, Det Særlige Bygningssyn og Nationalmuseet.

Det Særlige Bygningssyn foreslår, at medlemmerne udpeges *efter indstilling fra* de pågældende myndigheder/institutioner.

Derudover nævnes det, at der i udvalget skal være en repræsentant med særlig sagkundskab om kirkegårdsanlæg. Det fremgår ikke af bemærkningerne, hvilke fagkunderskaber og kompetencer de øvrige

medlemmer skal besidde. Det Særlige Bygningssyn anbefaler, at der bliver taget stilling til, hvilke kompetencer og/eller fagområder, der skal være repræsenteret i udvalget. Det kunne være landskabsarkitektur, teologi, kulturhistorie og arkæologi.

2. Det bliver i bemærkningerne anført, at det sagkyndige udvalg skal formulere nogle kriterier, der skal danne grundlag for udvalgets kategorisering af kirkegårde i fire kategorier. Der er ikke i bemærkningerne anført eksempler på forhold, der kan medføre, at en kirkegård må betragtes som umistelig eller som bevaringsværdig. Det Særlige Bygningssyn anbefaler, at det bliver skitseret, hvilke faglige kriterier eller forhold, der kan danne grundlag for kategoriseringen af kirkegårde i fire grupper. Det Særlige Bygningssyn anbefaler desuden, at man i denne forbindelse både lægger sig op ad internationale bevaringstermer og forholder sig til de danske bevaringsprincipper.

Det Særlige Bygningssyn foreslår desuden, at det sagkyndige udvalgs udtalelse skal indeholde en beskrivelse af bevaringsværdierne for den kirkegård, der påtænkes nedlagt.

3. Det fremgår af lovbemærkningerne, at en kirkegård, der må anses for at være af uvurderlig kulturhistorisk betydning, kan karakteriseres som umistelig og som sådan ikke kan nedlægges. Det fremgår som nævnt ikke, hvornår en kirkegård må anses for bevaringsværdig, eller hvad konsekvenserne heraf er.

Det Særlige Bygningssyn foreslår, at kategori 2 "bevaringsværdig" erstattes med "af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi".

Derved skabes i terminologisk henseende en parallel til bygningsfredningsloven, idet bygninger og selvstændige landskabsarkitektoniske værker kan fredes efter bygningsfredningsloven, såfremt de er af væsentlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi. Bygningsfredningslovens fredningsmuligheder bliver omtalt i lovforslagets pkt. 3.2.1. Det fremgår heraf bl.a., at en kirkegård kan fredes i tilknytning til en fredning af kirkebygningen eller som et solitært landskabsarkitektonisk værk, såfremt der ikke længere gennemføres begravelser på stedet eller påhviler øvrige forpligtelser i relation til gravsteder.

Det Særlige Bygningssyns forslag vil indebære, at der ved en kategorisering af en kirkegård i kategori 2 vil være grundlag for at vurdere, om kirkegården bør fredes efter bygningsfredningsloven som

selvstændigt landskabsarkitektonisk værk eller i tilknytning til fredningen af en kirke efter bygningsfredningsloven. Kirkegården vil i givet fald kunne nedlægges som kirkegård, idet den vil være beskyttet efter bygningsfredningsloven.

Med venlig hilsen

Christoffer Harlang
Formand for Det Særlige Bygningssyn

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
Att. Kontorchef Pernille Esdahl

FORSKNINGS- &
FORMIDLINGSAFDELINGEN
Danmarks Middelalder og Renæssance

FREDERIKSHOLMS KANAL 12
1220 KØBENHAVN K
TLF 41206110
E-MAIL michael.andersen@natmus.dk

DATO 16. september 2013

j.nr. 509/2013

Høring vedrørende forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Deres dok. nr. 66145/13.

Ministeriet for Ligestilling og Kirke har anmodet Nationalmuseet om en udtalelse i forlængelse af fremsendte forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

- § 1. Nationalmuseet har ingen kommentarer til forslaget § 1.
- Til bemærkningerne til § 1 vil Nationalmuseet henlede opmærksomheden på de kirker, der har kalkmalerier og bemaling på mur og træ. Ændret brug og opvarmningspraksis kan skade malerierne på længere sigt. Nationalmuseet har forventning om, at ved eventuelle ændringer af inventar og opvarmning vil museet som hidtil fungere som Stiftsøvrighedernes konsulenter.

§ 2. Nationalmuseet har ingen kommentarer til forslaget § 2.
Nationalmuseet har med tilfredshed noteret sig, at Nationalmuseet skal indgå i det nedsatte udvalg til vurdering af kirkegårdsanlæg.

Med venlig hilsen
p. N. v.

Michael Andersen

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Att. Kontorchef Pernille Esdahl
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Dato:
26. september 2013

Udarbejdet af:
Henrik Bundgaard
Nielsen

Direkte telefonnr.:
38384893

Kirkefondets høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Som udgangspunkt finder Kirkefondet det positivt, at den rapport, som er resultat af arbejdet i "arbejdsgruppen om folkekirkens kirker, der helt eller delvis tages ud af brug", fører til, at der nu er fremsat lov forslag om ændring i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.

Samtidig skal der fra Kirkefondets side kvitteres for, at man fra Ministeriet for Ligestilling og Kirke har inddraget Kirkefondets tidligere generalsekretær, Morten Skrubbeltang, i arbejdsgruppen, idet vi tolker det som en værdsættelse af den store indsigt, som gennem mere end 100 års virke for og i folkekirken er oparbejdet i Kirkefondet – også når det gælder emnet "kirkers brug".

1. Brug af kirken til ikke-kirkelige formål

Den foreslåede ændring i lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. i § 5, hvor der med et nyt stykke 2 åbnes for, at menighedsrådet med biskoppens tilladelse kan stille kirken til rådighed til brug for ikke-kirkelige formål, som ikke strider mod kirkerummets karakter, hilses velkommen af Kirkefondet.

Dette lovforslag flugter på mange måder med nogle af grundtankerne i Kirkefondets virke – bl.a. da man i sin tid lagde vægt på, at de kirker, som blev bygget på foranledning af Kirkefondet, skulle være "nær på mennesker" og have "menighedslokaler" i tilknytning til kirkerne. I disse menighedslokaler foregår en bred facit af aktiviteter, samtidig med at lokalerne kan inddrages som en "del af kirkerummet". Og kirkerummet er i flere af de kirker, som er blevet opført af Kirkefondet, indrettet med løse og flytbare møbler, hvilket også naturligt i sådanne kirker gør det nemmere at bruge selve kirkerummet til andet end gudstjenester og kirkelige handlinger.

Kirkefondet gør dog opmærksom på, at lovforslaget ikke må fjerne fokus fra det faktum, at der på længere sigt kan blive brug for en omfordeling af folkekirkens ressourcer – og måske i konsekvens heraf også at tage kirker helt ud af folkekirkelig brug. Erfaringer fra andre lande viser dog, at denne – for mange ofte stærkt følelsesladede – proces forløber mere smertefrit, hvis man i en årrække har vænnet sig til, at kirken bruges til andet end strikt kirkelige formål – sådan som lovforslaget lægger op til.

Det bør overvejes at justere lovforslaget med henblik på at mindske det kirkelige bureaukrati ved i højere grad at overlade det fuldt ud til det lokale menighedsråd at afgøre sig for, hvilke ikke-kirkelige formål kirken kan bruges til. Der kan så tilføjes den "sikring", at et mindretal i menighedsrådet kan forlange, at en afgørelse af en sådan karakter sendes videre til biskoppens afgørelse.

Endelig vil Kirkefondet henlede ministeriets opmærksomhed på det forhold, at i følge den nuværende lovgivning vil et menighedsråd som udgangspunkt fortsat have ansvaret (også det økonomiske) for kirkebygninger opført før 1536, såfremt kirken nedlægges, idet kirkebygningen derefter vil høre under bestemmelserne i bygningsfredningsloven. Dette kan lægge hindringer i vejen for, at et menighedsråd ønsker, at deres middelalderkirke nedlægges.

Kirkefondet opfordrer derfor til, at der findes en løsning på dette problem, f.eks. ved oprettelse af et fond eller lign., som kan være med til at løfte den økonomiske byrde ved vedligeholdelse af kirker opført før 1536, og som desuden kan bidrage med den fornødne ekspertise vedr. bevarelse af de fredede kirker.

2. Vedr. proces for nedlæggelse af kirkegårde

Mht. den foreslåede ændring i lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde, hvor et udvalg, forinden en kirkegård nedlægges, skal udtale sig til stiftsøvrigheden på baggrund af en kategorisering af folkekirkens kirkegårde, hilser Kirkefondet det velkomment, at der med dette lovforslag skabes mere klarhed over processen i forbindelse med nedlæggelse af kirkegårde. For det må kunne imødeses, at der inden for nærmeste fremtid vil være kirker "omgivet af" en kirkegård, som må tages ud af brug, hvorfor det er positivt, at der nu kan blive fastlagt en mere klar procedure herfor.

Dog vil vi fra Kirkefondet side bemærke, at det er vigtigt, at der ikke lægges en alt for restriktiv praksis ved, at mange kirkegårde erklæres for umistelige, da det i så fald kan ende med et større antal "tomme" kirkegårde, som ikke længere bruges, men blot står som "kulisser" rundt om kirker, der er taget ud af folkekirkelig brug.

Med venlig hilsen

Henrik Bundgaard Nielsen
Generalsekretær
Kirkefondet

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Akademiraadets opgave er at fremme kunsten og rådgive staten i kunstneriske spørgsmål

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
km@km.dk

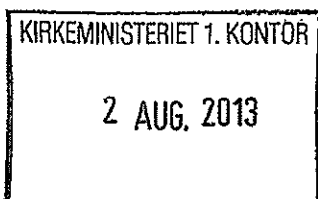
Charlottenborg den 23. september 2013
(30.01.10) Høringssvar

Høringssvar – forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker mm. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Akademiraadets Udvalg for Kirkekunst deltager gerne i et kommende udvalgsarbejde og har ingen bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen

Anne Marie Nehammer
akademisekretær

Til Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Høringssvar vedr. forslag til Lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde

Ministeriet har den 26. juni 2013 sendt et forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde i høring.

Forslaget indebærer for kirkebygningens vedkommen, at et menighedsråd med biskoppens tilladelse kan stille kirken til rådighed til brug for ikke-kirkelige formål. Det er en forudsætning for biskoppens tilladelse, at den påtænkte aktivitet ikke strider mod kirkerummets karakter.

Styrelsen for Grundtvigsk Forum ønsker at afgive følgende høringssvar:

Vi forholder os i udgangspunktet positivt til forslaget, idet der egentlig er tale om en kodificering af en allerede eksisterende praksis. Der har f.eks. været givet tilladelse til opførelse af teaterstykker i kirker – og det har været meningsfuldt med en tankevækkende dynamik mellem drama og kirkerum. Fra et grundtvigsk synspunkt er det 'ordet, der helliger huset' – det indebærer, at rummet uden og udenfor gudstjenesten ikke har en urørlig status, selvom der dog stadig bør tages hensyn til den folkelige forståelse af rummets særlige karakter.

Det bør klarlægges, om lovændringen medfører mindre ændringer i ritual for kirkeindvielse.

Ændringen reducerer forskellen mellem et indviet kirkerum og en ikke-indviet kirkesal. Man kunne passende tage anledning af lovændringen til at stille de to former for kirkeligt byggeri ens i økonomisk henseende.

Styrelsen har ikke bemærkninger til forslaget om ændringer i loven om kirkegårde.

Vartov, den 1. august 2013

f.
Torsten Johannessen
Formand for Grundtvigsk Forum

Hans Grishauge
Sekretariatsleder

Aarhus, den 2. juli 2013

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K.
Att. *Pernille Esdahl*

Høringssvar fra Indre Mission vedr. "Forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger..."

Indre Missions hovedbestyrelse takker for, at vi er blevet bedt om at afgive høringssvar. Vi kan tilslutte os de nævnte forslag og har ikke yderligere bemærkninger

Med venlig hilsen og
på vegne af Indre Mission i Danmark

Hans-Ole Bækgaard
Formand

Marjun Egholm

Fra: Holstebro Provsti
Sendt: 16. september 2013 12:09
Til: Kirkeministeriet
Emne: (DO)sv: Lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.
Vedhæftede filer: PU møde (09-09-2013).pdf; Høringsbrev.pdf; Høringsliste.pdf; Lovforslag.pdf

Til Ministeriet for Ligestilling og Kirke,

Holstebro Provstiudvalg har på sit møde d. 09-09-2013 behandlet Ministeriet for Ligestilling og Kirkes høringsbrev af 01-07-2013 vedr. forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. og lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Provstiudvalget kan tilslutte sig lovforslaget og har ingen indvendinger imod det.

Med venlig hilsen
Holstebro Provsti

Niels Arne Christensen
provst

Referat for: Holstebro Provstiudvalg
PU møde 9. september 2013. Kl. 14.00
Mødested: Holstebro Sognehus

Mødepunkt

Beslutning

- 9 954 / Høring - lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.
Sag: Høring - Lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m. (954)

Lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.m.

Udkast til høringssvar. Høringsfristen er d. 27-09-2013.

Provstiudvalget kan tilslutte sig lovforslaget.

Marjun Egholm

Fra: Skads Provsti
Sendt: 20. august 2013 10:03
Til: Kirkeministeriet
Emne: (DO)Høring vedr. forslag til lov om ændring af lov om bestyrelse og brug af folkekirkens kirker m.v.
Vedhæftede filer: Provstiudvalgsmøde(19-08-2013).pdf

Der henvises til vedlagte protokoludskrift fra PU-møde den 19. august 2013

Med venlig hilsen

Kurt Knippel

Skads Provsti
Skovvej 2
6700 Esbjerg
Tlf. 76 12 12 92

**Referat for: Skads Provstiudvalg
PU møde 19. august 2013. Kl. 8.10
Mødested: Skovvej 2**

Afbud fra Ruth Fogh

Hans Jeppe Andersen forlod mødet kl. 9.45 og deltog ikke i behandlingen af punterne 2-11

Mødepunkt	Beslutning
<p>6 Høring til lovforslag om bestyrelse og brug af kirker mv. <i>Sag: Høring - vejledning om anvendelse af kirker mv. (401)</i> Kirkeministeriet har fremsendt et lovforslag til høring om ændring af brug af folkekirkens kirker, kirkebygninger og kirkegårde. Lovforslaget har til formål at skabe mulighed for, at et menighedsråd med biskoppens tilladelse kan beslutte at stille kirken til rådighed til brug for ikke kirkelige formål samt, at der ikke sker nedlæggelse af kirkegårde, der anses for at være umistelige.</p> <p><u>Høring omkring anvendelse af kirker mv.</u></p> <p><u>Høring - vejledning om anvendelse af kirker mv.</u></p> <p><u>Høringsliste - vedr. anvendelse af kirker mv.</u></p>	<p>Drøftes</p> <p>INDSTILLING PU kan tilslutte sig forslaget</p>

Næste møde i Provstiudvalget er mandag den 9. september 2013.